

Państwowa Komisja Badania Wypadków Lotniczych

RAPORT WSTĘPNY

2023-0006

NUMER ZDARZENIA

WYPADEK

SCF-PP: Awaria lub niewłaściwe funkcjonowanie jednostki napędowej

Jedynym celem badania i raportu końcowego jest zapobieganie wypadkom i incydentom lotniczym.

Komisja nie orzeka o winie i odpowiedzialności.

Badanie jest niezależne i odrębne w stosunku do wszelkich postępowań sądowych lub administracyjnych.

Wykorzystywanie raportu do celów innych niż zapobieganie wypadkom i incydentom lotniczym, może prowadzić do błędnych wniosków i interpretacji.

Aeroklub Gdański, lot szkolny

SportStar RTC, SP-GDN

Pole uprawne w okolicy miejscowości

Ostrowite, 9 marca 2023 r.

Raport wstępny został wydany przez Państwową Komisję Badania Wypadków Lotniczych na podstawie informacji znanych w dniu jego publikacji.

Raport przedstawia okoliczności zdarzenia lotniczego jego przyczyny, czynniki sprzyjające oraz zalecenia dotyczące bezpieczeństwa.

Raport został sporządzony w języku polskim.

Warszawa, 9 kwietnia 2023 r.

Państwowa Komisja Badania Wypadków Lotniczych
ul. Chałubińskiego 4, 00-928 Warszawa

kontakt@pkbwl.gov.pl

Telefon alarmowy 24 h: +48 500 233 233

<https://www.pkbwl.gov.pl>

SPIS TREŚCI

SPIS TREŚCI.....	3
WPROWADZENIE	4
SYMBOLE I SKRÓTY	6
1. INFORMACJE FAKTOGRAFICZNE.....	8
1.1. Obrażenia osób.....	8
1.2. Uszkodzenia statku powietrznego.....	9
1.3. Inne uszkodzenia	9
1.4. Informacje dotyczące personelu	10
1.5. Informacje o statku powietrznym.....	11
1.6. Informacje meteorologiczne	12
1.7. Pomoce nawigacyjne	13
1.8. Łączność.....	13
1.9. Informacje o lotnisku.	13
1.10. Rejestratory pokładowe.....	13
1.11. Informacje o szczątkach i zderzeniu	13
1.12. Informacje medyczne i patologiczne	14
1.13. Pożar.....	14
1.14. Czynniki przeżycia	14
1.15. Testy i badania.....	14
1.16. Informacje o organizacjach i zarządzaniu	15
1.17. Planowane działania PKBWL.....	15

WPROWADZENIE

PODSTAWY PRAWNE

Państwowa Komisja Badania Wypadków Lotniczych jest organem do spraw badania zdarzeń lotniczych, o którym mowa w art. 4 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 996/2010 z dnia 20 października 2010 r. w sprawie badania wypadków i incydentów w lotnictwie cywilnym oraz zapobiegania im oraz uchylającego dyrektywę 94/56/WE (Dz. Urz. UE L 295 z 12.11.2010, str. 35, z późn. zm.).

Komisja prowadzi badania na podstawie przepisów ustawy Prawo lotnicze z dnia 3 lipca 2002 r. (Dz. U. 2002 Nr 130 poz. 1112, z późn. zm.) i prawa Unii Europejskiej z zakresu wypadków i incydentów w lotnictwie cywilnym oraz z uwzględnieniem norm i zalecanych metod postępowania zawartych w Załączniku 13 do Konwencji o międzynarodowym lotnictwie cywilnym, sporządzonej w Chicago dnia 7 grudnia 1944 r. (Dz. U. z 1959 r. poz. 212, z późn. zm.).

PODSTAWOWE INFORMACJE O ZDARZENIU

Operator (użytkownik), nr lub rodzaj lotu – Aeroklub Gdański, lot szkolny.

Producent, typ, model i znaki rozpoznawcze statku powietrznego – SportStar RTC, SP-GDN.

Miejsce i data zdarzenia – Pole uprawne w okolicy miejscowości Ostrowite, 9 marca 2023 r.

ZGŁOSZENIE ZDARZENIA

PKBWL została powiadomiona o zdarzeniu w ramach obowiązkowego systemu zgłaszania zdarzeń, w dniu 9 marca 2023 r.

Zdarzeniu nadano numer ewidencyjny – 2023-0006.

Na podstawie wstępnych informacji, zdarzenie zostało zakwalifikowane jako – wypadek.

W trakcie badania, kwalifikacja zdarzenia nie została zmieniona.

POWIADOMIENIE O ZDARZENIU

- PKBWL powiadomiła o zdarzeniu:
- państwo projektu – Republika Czeska (UZPLN)

- państwo producenta – Republika Czeska (UPZLN)
- państwo, którego obywatel doznał poważnych obrażeń – Ukraina (NBAAI)
- państwo producenta silnika – Austria (BMK)
- EASA;
- Komisję Europejską;
- ULC.

ORGANIZACJA BADANIA

Badanie zostało przeprowadzone przez – PKBWL.

Nadzorujący badanie (IIC) – Krzysztof Miłkowski.

Grupy specjalistyczne – nie powołano grup specjalistycznych.

Pełnomocni Przedstawiciele (i ich doradcy) – żadne państwo nie wyznaczyło ACCREP.

ZALECENIA

O ile nie wskazano inaczej, zawarte w niniejszym raporcie zalecenia zostały skierowane do organów regulacyjnych państwa odpowiedzialnego za sprawy, których te zalecenia dotyczą. Decyzja, co do działań jakie należy podjąć leży w gestii tych organów. Szczegóły podano w rozdziale 4 niniejszego raportu.

CZAS

Czasy w raporcie zostały podane w LMT. W dniu zdarzenia LMT=UTC+1.

DATA

Jeżeli w raporcie podano datę w formacie cyfrowym, to poszczególne cyfry oznaczają DD.MM.RRRR, gdzie DD oznacza dzień, MM miesiąc, a RRRR rok.

RYSUNKI I TABELLE

Jeżeli w raporcie nie zaznaczono inaczej – źródło PKBWL.

STRESZCZENIE

W dniu 9 marca 2023 r. załoga dwuosobowa w składzie pilot z licencją PPL(A) oraz pilot-instruktor-pilot z licencją CPL(A) wystartowali do lotu według ćwiczenia VFR/Z-3 z lotniska EPPR. Start nastąpił o godzinie 12.45. Następnie załoga wykonała sześć lotów po kręgu z procedurą T&G. W trakcie szóstego kręgu na pozycji z wiatrem wystąpiło zakłócenie pracy silnika, w związku z czym załoga wykonała dowrót do pasa i pełne lądowanie, a następnie skołowała z pasa i wykonała próbę silnika. Parametry pracy silnika były w normie, załoga wykonała start po którym skierowała się do wyznaczonej strefy pilotażu.

W trakcie wznoszenia, na małej wysokości, o godzinie 13.54 nastąpiło wyłączenie silnika, po którym samolot gwałtownie stracił wysokość i zderzył się z ziemią prawym skrzydłem, które zostało urwane, a samolot obrócił się o około 180° w stosunku do kierunku lotu. W wyniku zderzenia z ziemią załoga odniosła ciężkie obrażenia ciała a samolot został poważnie uszkodzony.

SYMBOLE I SKRÓTY

SYMBOLE

°	Stopień np. °C (temperatura) i 1° (kąt)
%	Procent np. 95% prędkości wentylatora (N1)
'	Minuta
”	Sekunda

SKRÓTY

C	Stopnie Celsjusza
CPL	Licencja pilota zawodowego (ang. commercial pilot licence)
CVR	Rejestrator rozmów w kabinie pilotów (ang. cockpit voice recorder)
E	Wschód / wschodnia długość geograficzna
FI	Instruktor lotniczy (ang. flight instructor)
ft	Stopa / stopy
h	Godzina/godziny
hPa	Hektopaskal

IIC	Osoba nadzorująca badanie (ang. investigator-in-charge)
kt	Węzeł / węzły
L	Litr(-y)
MEPL	Wielosilnikowy, lądowy z silnikami tłokowymi (ang. multi engine piston land)
min	Minuta / minuty
N	Północ / północna szerokość geograficzna / Niuton (ang. odpowiednio North / Northern latitude / Newton)
RWY	Droga startowa (ang. runway)
SEPL	Jednosilnikowy z silnikiem tłokowym (ang. single engine piston land)
T&G	Konwojer (ang. touch and go)
VFR	Zasady lotów z widocznością (ang. visual flight rules)

1. INFORMACJE FAKTOGRAFICZNE

Historia lotu

W dniu 9 marca 2023 r. w godzinach popołudniowych załoga w składzie pilot z licencją PPL(A) oraz instruktor-pilot z licencją CPL(A) miała zaplanowany lot treningowy VFR/Z-3 na podstawie programu szkolenia samolotowego w lotach VFR. Start nastąpił o godzinie 12.45. Po starcie załoga wykonała sześć kręgów nadlotniskowych z procedurą T&G. Po wykonaniu szóstego kręgu w trakcie wznoszenia nastąpił spadek obrotów silnika, załoga wykonała zakręt w kierunku pasa startowego i wykonała lądowanie z wiatrem.

Po lądowaniu załoga opuściła pas startowy i wykonała próbę silnika, podczas której parametry pracy silnika były prawidłowe. Następnie załoga wykonała start i odlot w kierunku strefy pilotażu. W strefie załoga wykonywała zakręty i imitacje lądowania w terenie przygodnym po awarii silnika. Po wykonaniu ostatniej imitacji załoga wykonała niski przelot nad wybranym polem awaryjnego lądowania, podczas którego nastąpiło zgaśnięcie silnika. Samolot zderzył się z ziemią prawym skrzydłem, które zostało urwane, a samolot obrócił się o około 180° w stosunku do kierunku lotu. Samolot został zniszczony, a załoga odniosła poważne obrażenia. Pożar nie wystąpił.

Historię lotu odtworzono na podstawie wstępnej analizy zarejestrowanych parametrów silnika zabezpieczonych w trakcie oględzin wraku samolotu w dniu 10 marca 2023 r. Do dnia publikacji raportu nie było możliwości przesłuchania pilotów (uczestników zdarzenia) ze względu na poważne obrażenia, które odnieśli w wyniku wypadku.

1.1. Obrażenia osób

Tabela 1. Ogólne – liczbowe zestawienie obrażeń

Obrażenia	Załoga	Pasażerowie	Ogółem na pokładzie statku powietrznego	Pozostali
Śmiertelne				
Poważne	2		2	
Lekkie				Nie dotyczy
Brak				Nie dotyczy
RAZEM	2		2	

Tabela 2. Zestawienie obrażeń z podziałem na narodowości

Państwo/ narodowość	Obrażenia załogi		Obrażenia pasażerów	
	Śmiertelne	Poważne	Śmiertelne	Poważne
Polska		1		
Ukraina		1		

1.2. Uszkodzenia statku powietrznego

Samolot uległ poważnym uszkodzeniom w wyniku zderzenia z ziemią. Nie stwierdzono aby elementy jego konstrukcji oddzieliły się przed wypadkiem. Główne uszkodzenia samolotu pokazane zostały na rysunku poniżej.

Rysunek 1. Szczątki samolotu w miejscu zdarzenia (widoczne liczne uszkodzenia konstrukcji m.in.: oderwane skrzydła, urwane prawe koło podwozia)

1.3. Inne uszkodzenia

Nie było.

1.4. Informacje dotyczące personelu

1.4.1. Pilot: mężczyzna, lat 51 z następującymi uprawnieniami:

Licencja: PPL(A) – licencja pilota samolotowego turystycznego.

Uprawnienia wpisane do powyższej licencji:

- SEP(L) ważne do 30 czerwca 2023 r.;
- VFR NOC.

Nalot ogólny: 166 h.

Nalot na typie:

- SportStar: 56 h 34 min;

Nalot przed zdarzeniem:

- w ciągu ostatnich 24 h: 0 h;
- w ostatnich 7 dniach: 0 h;
- w ostatnich 90 dniach: 2 h 29 min.
- ostatni lot na SportStar 31 stycznia 2023 r. – nalot: 0 h 54 min.

Kontrola w powietrzu – przeprowadzona dnia 29 maja 2022 r.

Orzeczenie lotniczo-lekarskie – klasa 2 bez ograniczeń, ważne do 7 stycznia 2024 r.

Odpoczynek w ciągu ostatnich 48 h – pilot miał zapewnione 12 h odpoczynku w warunkach domowych.

Znajomość lotniska oraz doświadczenie pilota – pilot był członkiem Aeroklubu i znał dobrze lotnisko.

Miejsce w kokpicie i wykonywane czynności – podczas zdarzenia pilot zajmował miejsce na lewym fotelu i był pilotem lecącym.

1.4.2. Pilot-instruktor, mężczyzna, lat 32 z następującymi uprawnieniami:

Licencja: CPL(A) – licencja pilota samolotowego zawodowego.

Uprawnienia wpisane do powyższej licencji:

- SEP(L) ważne do 31 sierpnia 2023 r.;
- MEP(L) ważne do 31 sierpnia 2023 r.;
- FI(A), IR;

- English (level 4);
- Polish (level 4).

Nalot ogólny: 529 h 29 min, w tym jako instruktor 318 h 11 min.

Nalot na typie:

- SportStar 50 h 26 min;

Nalot przed zdarzeniem:

- w ciągu ostatnich 24 h: 0 h;
- w ostatnich 7 dniach: 2 h 30 min;
- w ostatnich 90 dniach: 8 h 40 min;
- ostatni lot na SportStar 31 stycznia 2023 r. – nalot 0h 54 min.

Kontrola w powietrzu – przeprowadzona dnia 11 kwietnia 2022 r.

Orzeczenie lotniczo-lekarskie – klasa I bez ograniczeń, ważne do 29 października 2023 r.

Odoczynek w ciągu ostatnich 48 h – pilot miał zapewnione 12 h odpoczynku w warunkach domowych.

Znajomość lotniska oraz doświadczenie pilota na trasie lotu – pilot jest członkiem aeroklubu i zna dobrze lotnisko oraz procedury obowiązujące na lotnisku.

Miejsce w kokpicie i wykonywane czynności podczas zdarzenia – pilot zajmował miejsce na prawym fotelu.

1.5. Informacje o statku powietrznym

1.5.1. Zdarność do lotu i obsługa techniczna

a) Informacje ogólne:

- Jednosilnikowy samolot, dwumiejscowy, całkowicie metalowy, dolnopłat z dwoma siedzeniami obok siebie, stałym trójkołowym podwoziem i śmigłem ciągnącym, kategorii normalnej;
- producent – EVEKTOR-AEROTECHNIK a.s., Czech Republic;
- oznaczenie fabryczne (model) – SportStar RTC;
- nr fabryczny (seryjny) – 2017 2004;
- rok budowy – 2017;

- znaki rozpoznawcze – SP-GDN;
  - właściciel – Aeroklub Gdański;
  - użytkownik – Aeroklub Gdański;
  - świadectwo rejestracji – data wpisu 24 maja 2017 r; nr rejestru 5035 – ważne w dniu zdarzenia;
  - świadectwo zdatności do lotu – wydane 6 czerwca 2022 r; bez ograniczeń – ważne w dniu zdarzenia.
- b) Historia statku powietrznego:
- nalot od początku eksploatacji – 2143 h;
  - nalot po naprawie głównej – nie było naprawy;
  - nalot od ostatniej obsługi technicznej – 75:07 h;
- c) Silnik i śmigło:
- Silnik – model ROTAX 912 ULS 2-01, producent ROTAX, czas pracy: od początku eksploatacji 180:18 h, zabudowany na płatowcu 30 maja 2022 r.
  - śmigło – model WOODCOMP, czas pracy: od początku eksploatacji 1226:07 h, od ostatniej naprawy głównej 275:52 h, po ostatnim przeglądzie okresowym 25 h;
- d) Paliwo:
- zalecane – RON 95, AVGAS 100LL, AVGAS UL91;
  - stosowane podczas lotu – RON 95;
  - ilość na pokładzie (według PDT) – 50 l;

1.6. Informacje meteorologiczne

Dnia 9 marca 2023 r. warunki meteorologiczne były następujące:

Wiatr N-E 8 kt;

TEMPERATURA 0° C;

Wilgotność 47%;

Ciśnienie 1000 hPa;

Widzialność 10 km;

Brak chmur poniżej 1500m.

Źródło: Komunikat meteorologiczny dla lotniska EPGD położonego 19 km na N-E od lotniska EPPR.

1.7. Pomoce nawigacyjne

Nie były wykorzystywane.

1.8. Łączność

Załoga prowadziła standardową korespondencję radiową z kontrolerem lotniska EPPR.

1.9. Informacje o lotniku.

Lotnisko Pruszcz Gdański (EPPR) – lotnisko wojskowe;

Współrzędne:

- N54°14'53" E018°40'16"

- Elewacja 17 ft

- RWY 094/274 (09/27), 1166 X45 beton/asfalt

1.10. Rejestratory pokładowe

Samolot nie był wyposażony w rejestrator pokładowy (FDR), nie posiadał także rejestratora dźwięków w kokpicie (CVR). Żaden z tych rejestratorów nie był wymagany obowiązującymi przepisami lotniczymi.

Samolot był wyposażony w urządzenie FlyDAT służące do wyświetlania oraz rejestracji wybranych parametrów pracy silnika samolotu.

Dane z urządzenia FlyDAT zostały odczytane i poddane wstępnej analizie. Na ich podstawie zostanie odtworzony przebieg lotu.

1.11. Informacje o szczątkach i zderzeniu

Wrak samolotu oraz części, które oddzieliły się od niego, znajdowały się w niewielkiej odległości od miejsca zderzenia z ziemią (Rysunek 2).

Rysunek 2. Rejon wypadku – położenie wraku samolotu po zderzeniu.

1.12. Informacje medyczne i patologiczne

W wyniku wypadku członkowie załogi doznali poważnych obrażeń.

Nie znaleziono dowodów na to, że jakkolwiek choroba, niezdolność do działania lub czynniki fizjologiczne wpłynęły na czynności załogi.

1.13. Pożar

Pożar nie wystąpił.

1.14. Czynniki przeżycia

Obaj piloci mieli prawidłowo zapięte pasy bezpieczeństwa. W chwili zderzenia z ziemią, piloci poddani zostali działaniu dużego przeciążenia.

1.15. Testy i badania

Członkowie Komisji wykonali oględziny wraku samolotu w miejscu przechowywania, pobrano próbki paliwa oraz dane z urządzenia FlyDAT, zabezpieczono dokumentację fotograficzną z miejsca zdarzenia oraz dokumentację samolotu i załogi.

1.16. Informacje o organizacjach i zarządzaniu

Lot był wykonywany według Programu szkolenia samolotowego w lotach VFR wydanie 2 z 2015 r.

1.17. Planowane działania PKBWL

- 1) Analiza zapisów urządzenia FlyDAT.
- 2) Analiza pozyskanego materiału filmowego i zdjęciowego.
- 3) Przyjęcie i analiza oświadczeń od członków załogi.
- 4) Analiza zadania załogi, warunków wykonania lotu i przebiegu zderzenia z ziemią w kontekście zapisów w IUWL samolotu i instrukcji operacyjnej aeroklubu.
- 5) Analiza czynników pogodowych i ich ewentualnego wpływu na przebieg zdarzenia.
- 6) Opracowanie Projektu Raportu Końcowego.
- 7) Konsultacje Projektu Raportu Końcowego.
- 8) Publikacja Raportu Końcowego.

IIC

.....